

УДК 343.2/7

В.О. ТУЛЯКОВ,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НАПрН України,
заслужений діяч науки і техніки України
віце-президент, проректор,
завідувач кафедрою кримінального права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА У КОНТЕКСТІ ДОКТРИНАЛЬНИХ ТА СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

Анотація. У статті розглянуто питання взаємодії соціальних змін у активності та правосвідомості суспільства та кримінального законодавства з особливостями кримінально-правової доктрини та окремих її постулатів. Зроблено висновок про подальшу необхідність розвитку теорії кримінальних проступків та кримінально-правового поведіння.

Ключові слова: кримінально-правова політика, кримінальний проступок, кримінально-правове поведіння, динаміка права.

Постановка проблеми. Суспільство стає дедалі складнішим. Разом із ним, складнішають право і кримінальне право зокрема. Кримінальне право зіштовхується із все новими і новими життєвими реаліями. Погляди на кримінальний примус з боку фахівців, або людей, які відчули на собі дію кримінального права, чи пересічного населення, не стоять на місці. Кримінальне право має прийняти ці виклики. Звісно держава не може існувати без кримінально-правового примусу, оскільки відтворення злочинності як соціальний процес, та індивідуальна кримінальність особистості як індивідуальна якість потребують існування примусових методів регулювання на різних рівнях правореалізації. Людям взагалом присутня тенденція діяти девіантно і кримінальне право виступає остаточним інструментом впливу в системі заходів державного контролю. Але яким воно повинно бути,

наскільки коректно йти сьогодні шляхом постійного збільшення нових складів злочинів, забуваючи про додатковість кримінального права. Але саме ця остаточність заходів кримінально-правового впливу, їхня адитивність, зорієнтованість на правозастовців та їх правосвідомість, а не на пересічних громадян, поруч із іншими системними недоліками публічно-правового регулювання, призвели до формування значної кількості суперечливих явищ та процесів, які у сумі дають можливість казати про часткове припинення розвитку кримінально-правової доктрини, знаходження дії кримінального законодавства та правозастосування у стані системної кризи. У більшості досліджень дія права розглядається як сукупність форм реалізації його юридичних властивостей як у статичній, що визначається його юридичним змістом, так і в динамічній, яка пов'язана із процесом виникнення, формування, та

реалізації відповідного правила поведінки.

Викладення основного матеріалу. Загалом динамічні аспекти дії кримінально-правової заборони розглядаються виключно у сенсі аналізу правореалізації: питань кваліфікації злочинів, призначення покарання тощо.

Поруч з цим, характеристики динаміки кримінального права набагато ширші. «Динаміка, тобто реалізація і розвиток кримінального права, — писав А.Е. Жалинський, — охоплює усі процеси його функціонування — криміналізації та декриміналізації, розробку кримінально-правових позицій, які пов'язано або безпосередньо не пов'язано із використанням кримінального закону, виключно професійну діяльність по його застосуванню, забезпечення виконання кримінально-правових рішень та ін.» [1].

Раніше ми вже наголошували на тому, що структурно-функціональний аналіз кримінального права вимагає від дослідників зосередження не тільки на проблематиці догматичного аналізу норми (суто кримінально-правовий підхід), чи аксіологічної оцінки існування та буття норми (кримінологічний або соціологічний підхід), але й інтегративного динамічного аналізу сутності та буття норми загалом як самоорганізованого правового явища [2]. З цього боку кримінальне право повинно бути розглянутим як відкрита складна система, що знаходиться у постійному динамічному розвитку, взаємодії із суспільством, відтворюючись в процесі правореалізації.

Неможливість виключно раціональної трактовки стабільності соціальних відносин та процесів обумовлює розгляд образу права як динамічної структури, що послідовно відтворює старі та формує нові правила поведінки.

При цьому становлення права «забезпечується трансляційною та селективною функціями культури (правової культури)» [3], де перша обумовлює інтерпретацію норми, а друга інновацію, формулювання нових кримінально-правових заборон, які відповідають існуючим реаліям сучасного буття.

Проте те, що протирічило буттю права в епоху модерна та класицизму, з'явилося сутністю взаємодії права (в тому числі і кримінального) і суспільства в постмодерністський період.

Реалізація охоронних та профілактичних кримінально-правових відносин наполягає на необхідності аналізу постійної диференціації обсягу державного примусу в залежності від:

1. характеристик суб'єктів такого впливу (особи, соціальні спільноти, держава);

2. відповідності ступеня впливу характеристикам особи винного; її кримінальності;

3. ступеню тяжкості скоєного злочину;

4. потреб потерпілого, третіх осіб, держави, міжнародної спільноти.

Це можливо як шляхом аналізу використання старих кримінально-правових заборон до нових ситуацій (інтерпретація кримінально-правової норми), так і шляхом розробки пропозицій та прецедентів щодо послідовних змін правової системи, інноваційного відтворення права (прийняття нової редакції, криміналізація діяння, пеналізація заборони).

При чому порівняння різних режимів кримінально правового впливу, попередження злочинності та суспільної інтеграції у їхньому динамічному взаємозв'язку надають можливість з'ясувати найбільш ефективні утилітарні практики обмеження злочинності.

Відома позиція про те, що кримінальна заборона сьогодення, яка реа-

лізується у правозастосуванні, знаходиться в постійному розвитку, стабільна заборона минулого, що пов'язана із позитивним кримінальним правом, також знаходиться у розвитку.

У першому випадку мова йде про необхідність постійної корекції законодавства та практики його застосування відносно нових заборон (наприклад, комп'ютерні злочини), нових колізійних ситуацій, які обумовлено політичними процесами, прийняттям та ратифікацією відповідних міжнародних договорів та конвенцій, рішеннями Європейського суду з прав людини тощо.

У другому — про інтерпретаційні процеси у достатньо інерційному кримінальному законодавстві, які дозволяють використовуючи аналогію права *in genere* (призначення заходів безпеки та соціального захисту в КК, звужене чи поширене тлумачення кримінально-правової норми Верховним Судом України чи Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних та кримінальних справ) розповсюджувати дію старих норм на нові види відносин.

В такому сенсі динаміка кримінального права виступає не тільки і не стільки як процес правореалізації шляхом примусового чи вільного використання, виконання, не порушення, застосування правової заборони, але й (можливо, по-перше) як процес формування та інтерпретації кримінально-правових норм у відповідності із потребами суспільного розвитку.

Тобто у сучасних умовах динаміка кримінального права визначає характеристику постійного становлення та розвитку, відтворення кримінально-правових заборон на законодавчому та індивідуальному рівнях.

При чому вже зазначалося раніше, що цей процес знаходиться у розвитку

відповідно двом концептам: формування кримінально-правового хаосу та нейтралізації останнього шляхом кардинальних (чи інтерпретаційних) змін у правовому регулюванні.

З цього боку формування кримінально-правового хаосу є невід'ємною частиною розвитку взаємодії між кримінальним правом та суспільством за умов динамічних та не завжди послідовних змін у системі кримінально-правового реагування, що відображують очікування керуючої еліти та потреби суспільства.

Саме розуміння злочину та злочинного є певною передтечею девіантної поведінки, оскільки частота розповсюдженості правопорушення та його моральна дозволеність для громадян роблять неефективною будь-яку кримінальну заборону. Саме це протиріччя є основою, наприклад, масової готовності до несплати податків та зборів, та безлічі інших, насамперед економічних правопорушень.

Зростання девіантної поведінки поруч із зловживаннями правом є, на жаль, нормою у сучасному суспільстві. Патологічним становиться послідовне виконання правових заборон. В остаточному вигляді справа буде йти про розповсюдженість злочинної поведінки, як такої, що дозволяється більшістю суспільства, що приводить до тотального колапсу інститутів влади та громадянського суспільства (криміналізації суспільства — В. Дрьомін, А. Костенко).

Доказом такої динамічності кримінальної політики, що забезпечує хаос правової регуляції кримінально-правових відносин, є тенденції неузгодженого з потребами практики внесення змін та доповнень до діючого КК (категоризація злочинів), введення інституту кримінальних проступків по-перше до нового КПК України, без відповідного

вирішення питання у матеріальному праві, що нівелює принцип стабільності кримінально-правових відносин та послідовності законотворчої діяльності.

У такому контексті кримінально-правове забезпечення соціального та економічного сталого розвитку держави, суспільства, особистості насправді уявляється соціо-політичною фікцією, а не принципом кримінальної політики держави.

З другого боку, просте арифметичне збільшення кількості заборон веде к дестабілізації правового буття, а отже, — к необхідності майбутнього прийняття нової редакції кримінально-правової норми в цілому.

Віра у ефективність кримінально-правової заборони наче віра у доброго царя. Життя ж надає інший досвід. Безліч заборон розрахована на населення та правозастосовувачів у цілому, але більшість злочинів скоюють кримінально активні 10 відсотків пересічних громадян. Прошарок, що залишився — не реагує на заборони, оскільки не бачить у такій поведінці певного сенсу, та й не розуміє характерних рис самих заборон. Суперечність між каральною сутністю кримінальної політики та ступенем її узгодженості із суспільною думкою та суспільною свідомістю є очевидною.

До того ж орієнтація кримінального законодавства на передбачені конституцією об'єкти та пріоритети захисту не співпадає із поширеністю та допустимістю порушень кримінально-правових заборон у суспільстві, що надає можливості впливу на кримінальну політику (через замовлення у законотворчому процесі криміналізації/декриміналізації), на процесуальні функції тощо.

Наприклад, під впливом розвитку сучасних корупційних практик, відбу-

ваються певні трансформації в суспільстві, які пов'язані з використанням якостей ресурсів суспільства, пов'язаних з наданням публічних послуг. Можливо, що кримінальне використання особою своїх повноважень, наданих у зв'язку із здійсненням професійної діяльності (в сфері адміністративній, соціальній, з надання правової допомоги, житлово-комунальній, інформаційній, медичній сфері оздоровлення й відпочинку, освітній, транспортній тощо) є публічною послугою — тобто публічно-владною діяльністю суб'єкту управління, яка пов'язана із виконанням його повноважень та спрямована на забезпечення умов для реалізації суб'єктивних прав фізичної або юридичної особи і здійснювана за її заявою.

Саме ці діяння криміналізовано відтепер, виходячи з принципу диференціації кримінальної відповідальності. Отже, можна стверджувати, що в нашій державі існує відокремлений напрямок кримінальної політики забезпечення професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг, як відносно самостійного напряму кримінально-правової політики України, під якою розуміється система заходів, що забезпечують криміналізацію, правозастосування та правореалізацію, та спрямовані на охорону суспільних відносин, які здійснюються в сфері професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг. Проте ефективність цієї політики близька до нуля.

Звідси народ, як замовник стабільної влади, у зневірі до держави локально формує самостійні механізми реагування на злочинність (від індивідуальної помсти та самосудів, до громадського осуду та процедур реституції). Державна інтервенція у сфері застосування кримінальної кари змінюється суспільною.

І ми зараз як раз знаходимося саме у цьому процесі, коли масова правотворчість, нехтування писаним правом та заборонами породжують формування акцій опору, протесту, збройних зіткнень...

Так, при забезпеченні охорони громадського порядку й суспільної безпеки в сучасних умовах обов'язком кожної демократичної держави є визначення меж між процесом реалізації політичних прав та свобод, законних інтересів громадян і порушеннями громадського порядку, у тому числі при проведенні масових заходів суспільно-політичними силами й окремими групами громадян.

Саме після Врадівки стало відомо, що ступень довіри населення до публічної влади та формальної реалізації кримінальних правовідносин близький до нуля.

Практика нашого повсякденного буття за останній рік свідчить, що групі (масові, публічні) заходи переростають в акти політичного або іншого (релігійного) екстремізму, самосуди, що створюють загрозу суспільної й державної безпеки, або, навпаки, супроводжуються розгоном маніфестантів, що за певних умов можна кваліфікувати як порушення політичних прав і свобод, принципів і норм міжнародного права прав людини.

З нашої точки зору повстання народу, носія колективних прав людини є радикальним способом реалізації ним свого права на опір та повинне бути реалізованим лише у рамках діючої ст. 39 Конституції України, згідно якій «Громадяни мають право збиратися мирно, без зброї й проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування».

Це вимагає прийняття Закону про свободу мирних зібрань, оскільки відсутність такого закону в Україні є передтечею неможливості законного притягнення до кримінальної відповідальності за групові порушення громадського порядку. Після цього вдосконалення кримінально-правової охорони громадського порядку та моральності залежить від реформування українського кримінального законодавства в контексті прийняття Закону України про кримінальні проступки.

Професійна спрямованість кваліфікаційних особливостей правозастосування не може кореспондувати із інтеріоризацією норм населенням. І в цьому сенсі мова про правовий нігілізм населення лише підтверджує небажання розуміння конструкцій, які протирічать настановам чи орієнтаціям особи чи певної соціальної групи, які відтворював законодавець.

Більш того, у деяких випадках ми зіштовхуємося із фактами нерозуміння деяких соціальних процесів, які існують у світі, що призводить до неможливості застосування тих чи інших визнаних юридичних конструкцій національним законодавцем. Так, феномен крадіжки приватності, яке було криміналізоване в усіх суспільствах, в Україні розуміється як «крадіжка особистості» та потенційно не розглядається як потенційне кримінальне правопорушення.

Кримінальне право сьогодні лише в пошуку доктрини, яка б поєднувала покарання, інші заходи відповідальності та заохочувальні норми в єдину систему. Ми або б'ємо, або жаліємо. Фатальна підтримка стабільності індетерміністської моделі, яка штовхається з усіх боків, оскільки природний детермінізм особистої поведінки суперечить біхеївористським нормативним встановленням визначення винності особи

через суб'єктивне інкримінування — типова помилка теоретиків. Але іншої моделі немає, бо звісно трудно казати про об'єктивне ставлення у вину, про застосування концепції «небезпечного стану». Трудно казати, але можливо і, на жаль, необхідно.

Поширена серед українських криміналістів концепція маленького, але жорсткого кодексу дуже цікава. За умов існування законів *sui generis*. Чи повної зміни формату кримінально-правових відносин.

У дійсності, як правило ж кожен представник законодавчої гілки влади хоче внести зміни до КК виключно керуючись бажанням посилити відповідальність. При чому це правило носить універсальний характер. Наприклад, у сфері боротьби з піратством в останні роки у регіоні Сомалі відбувалися події, коли військові судна, керуючись мандатом Ради безпеки ООН про застосування універсальної юрисдикції, затримуючи судна розбійників у територіальних водах не могли застосовувати національні норми флага судна (враховуючи процесуальні терміни, та питання захисту прав людини), та й були не в змозі передавати затриманих осіб під юрисдикцію прибережної держави, оскільки саме ці країни (Сомалі, Нігерія, Гайана передбачали страту чи довічне позбавлення волі за подібні дії). У таких випадках мова повинна йти про подальшу гармонізацію діючого законодавства, але відповідні технології, ще не існують як у морському, так і у міжнародному праві.

Тобто як та яким чином це бажання буде реалізоване, не попадемо ми у ситуацію, за якої війна влади із народом буде носити форму зловживань правом на формування заборон? Хто, як, і коли повинен контролювати законодавця? Ідеї А.П. Закалюка про

формування законодавчої бази профілактики злочинів та криминологічної експертизи законопроектів, на жаль залишаються нереалізованими.

З нашої точки зору, криминологічна експертиза необхідна у любому випадку внесення змін саме до КК з тим, щоб на основі експерименту, опитувань чи інших засобів виміру з'ясувати як і яким чином розуміння майбутньої заборони буде сприяти її виконанню, як громадяни сприяють характеристикам ступеню примусу у самій нормі. Ми загнали себе у глухий кут, коли ідучи шляхом від позитивізму догматів, до природно-правової емпірики відчужань залишили старі схеми як фікції при певних протиріччях кримінальної політики.

Невідворотність покарання, рівність та диференціація відповідальності, психологічна теорія вини, суб'єктивне ставлення в вину стали ідеологічними фікціями догматів минулого, які продовжують розповсюджуватися і далі. Насправді усе складніше.

Маніхейство комуністичної ідеології формулювало жорстке відношення до аксіом та принципів, які за уважного розгляду існували не в дилемі «чорне-біле», а у взаємодії, коли, наприклад, принцип винного ставлення у вину реалізується саме оцінкою винності особи органами досудового слідства та судом у формулі визнання вини як складової частини суб'єктивної сторони складу злочину (змішана теорія вини — при догматі психологічної).

Таких прикладів неспрацьовування догматів класичної кримінально-правової доктрини безліч.

Звісно, ця тенденція має місце. Більш того, ми впевнені, що існування системної кризи кримінально-правового регулювання, за якої суворість законів компенсується необов'язковістю їх виконання, пов'язана із загальними за

рівнем обов'язковості суперечностями серед яких виділяємо:

— розмиття предмету кримінально-правового регулювання;

— приватизаційні процеси у кримінальному праві;

— його віртуальність у динамічних відносинах із населенням;

— існування декількох моделей кримінально-правового реагування на різних рівнях соціальної взаємодії.

Доречі, саме відпрацьовування теоретичної моделі механізму кримінально-правового впливу в змозі надати імпульс догматичним дослідженням форм та структури Кримінального кодексу майбутнього. Не менш цікавим є питання джерельної бази, оскільки є нагальна необхідність формування бази законів *sui generis* поруч із Кримінальним кодексом (закон про злочини проти миру та безпеки людства, закон про кримінальну відповідальність неповнолітніх, закон про кримінальну відповідальність посадових осіб тощо, закон про кримінальну відповідальність військовослужбовців). В іншому разі ми постійно будемо зіштовхуватися із ситуацією, за якої, наприклад, заходи соціального захисту, що використовуються до малолітніх, будуть використовуватись незаконно, оскільки останні не є суб'єктами злочину.

Керуючись цим, колективом вчених Національного університету «Одеська юридична академія» було розглянуто процеси організації кримінально-правових відносин у сучасному бутті за умов гуманізації сучасної кримінальної політики та введення інституту проступку у діюче кримінальне законодавство.

Під кримінальним проступком пропонуємо розуміти вид кримінального правопорушення, що має знижений ступень суспільної небезпеки, за який

може бути призначено покарання, не пов'язане з позбавленням і обмеженням волі (арешт, виправні роботи, громадські роботи, штраф), що не тягне за собою судимості. У такій редакції кримінальний проступок буде самостійною категорією кримінальних правопорушень, він буде обмежений типовою санкцією, яка відповідає його суспільної небезпеці, виключить такий правовий наслідок як судимість, характерний для злочинів.

В подальшому взагалом передбачається можливим розглянути питання кримінальних проступків із застосуванням інституту приватного обвинувачення. За такою моделлю — проступками визнаються виключно правопорушення приватного характеру. Але це питання потребує подальших досліджень.

Подальший розвиток доктрини кримінального права у галузі характеристик інституту кримінальних проступків може бути поділено на дві стадії.

Перша — операціональна (узгодження існуючого та розробка нового кримінального законодавства, що базується на принципі наступності кримінально-правової заборони). Це вимагає від дослідників у майбутньому вирішення цілої низки питань, до яких можуть бути віднесені наступні:

По-перше, питання співвідношення міжнародного кримінального законодавства із супранаціональним та національним кримінальним законодавством. Мова йде про викликані процесами глобалізації та транскордонними міграційними потоками злочинності релятивістські характеристики розуміння кримінальних правопорушень, зловживань правом та злочинності на світовому рівні у порівнянні із характеристиками та нормативним визначенням злочинів на рівні міждержавних

угрупвань, співдружності окремих держав, які залежать від соціокультурних, етнополітичних, економіко-географічних та інших процесів. Отже, потрібне теоретичне обґрунтування не техніки апроксимації міжнародно-правових норм, а форм та методів узгодження визначення складів загальнокримінальних злочинів та у майбутньому й санкцій за них у міждержавних угрупуваннях (СНД, ЄС), формування єдиного підходу до правил кваліфікації злочинів транснаціонального характеру (незаконний обіг наркотиків, зброї, людських ресурсів, природних ресурсів, предметів історичної спадщини, відмивання злочинних коштів, комп'ютерні злочини).

По-друге, аналіз закономірностей впливу транснаціональних правил корпоративної поведінки (*lex mercatorum*, *lex medicum*, *lex sportive*) на динаміку криміналізації у національних юрисдикціях. Транскордонний характер дій МВФ, ВОЗ, ФІФА забезпечує системний вплив означених норм цих угрупувальних на законодавство окремих держав не потребує доказів. Але саме процеси інтерпретації кримінальних заборон згідно вимогам транснаціональних угрупувальних потребують ретельного аналізу з точки зору відповідності останніх юрисдикційним процесам. Перспективним напрямком є також проведення наукового аналізу економічних вимог та зловживань правом окремих корпорацій та їх впливу на формування кримінальної політики окремих держав. Відома новела О. Генрі «Королі та капуста», але кількість бананових республік у світі не зменшується та взаємозв'язки поміж правом розвитку, корпоративною етикою транснаціональних корпорацій, субкультурою транснаціональних злочинних угрупувальних та суверенним кримінально-правовим регулюванням

повинні бути більш ретельно розглянутими як з точки зору існування злочинів, так і проступків і зловживань правом.

По-третє, доктринальне обґрунтування новелізації кримінального закону, розробка типових модельних кодексів, чи відповідних розділів кримінального закону, спеціальних кримінальних законів. Обґрунтування існування декількох підстав кримінальної відповідальності (загальних, та особливого роду) та їх нормативне визначення поруч із розробкою єдиних стандартів не притягнення, звільнення та пом'якшення кримінальної відповідальності.

По-четверте, розробка модельних нормативних актів кримінально-правової спрямованості.

Друга — наступний крок пов'язаний із формуванням основ доктрини співвідношення публічних та диспозитивних засад у правотворенні та право реалізації, та розробки новітніх підходів до розуміння сутності кримінального правопорушення та заходів кримінально-правового поведіння із правопорушниками.

Саме концепти кримінального правопорушення та кримінально-правового поведіння потребують найбільшої уваги при формуванні нового законодавства.

Вважаємо за необхідне більш предметно зосередитись на одній білій плямі у сучасній кримінально-правовій науці. Мова йде про кримінально-правове поведіння.

Термін «поводження» (*treatment*) виник за часів перших Конгресів ООН з питань профілактики злочинності та доводження з правопорушниками. Зміст цього терміну було з'ясовано ще у перших документах ООН [4], які було присвячено розробці мінімальних стандартів охорони прав людини у

процесі реалізації кримінальних правовідносин.

За радянських часів термін «поводження» набув широкої критичної оцінки, бо вважалося, що саме задля його існування капіталістична влада має можливість застосовувати репресивний апарат проти девіантів або використовувати інші за характером репресивності правові заходи медичного та соціально реабілітуючого характеру.

На Заході проблематика поведження пов'язана із програмами медичної та соціальної реабілітації правопорушників та жертв злочинів, застосуванням нейробіологічних методик корекції особистості, заходів ресоціалізації та соціальної реабілітації, які надають особистості право на надію на найкраще навіть в умовах довічного позбавлення волі.

Доречі, питанням реалізації права на соціальну реабілітацію було присвячене відоме рішення ЄСПЛ *Vinter and others v. the United Kingdom* (2013).

В українській літературі у працях Т. Денісової, О. Козаченка, Н. Мирошніченко, А. Музики, М. Панова, В. Тютюгіна питанням характеристик окремих видів кримінально-правового впливу, які асоціюються із поведженням, було надано особливу увагу. Проте загалом в українській кримінально-правовій літературі цей термін не отримав поширення.

Частково цей термін використовується фахівцями у галузі кримінально-виконавчого права у зв'язку із особливостями застосування режиму відбування та індивідуалізації покарання чи особливостями застосування примусового лікування та примусових заходів медичного характеру. Проте

такі характеристики лише частково відображають комплексний характер цього явища, яке може бути охарактеризоване як форма реалізації кримінально-правового впливу на локальному та індивідуальному рівнях соціальної взаємодії.

Висновки. Отже, з нашої точки зору, термін «кримінально-правове поведження» повинен включати усі можливі заходи кримінально-правового впливу на особу злочинця та потерпілого з метою соціальної їх реабілітації та адаптації.

Таким чином, сучасна кримінально-правова політика формулює основні завдання, принципи, напрями і цілі кримінально-правового впливу на злочинність та особливості поведження зі злочинцями та потерпілими.

Зрозуміло, що проблема кримінальних проступків та поведження з правопорушниками у сучасних умовах пов'язана із формуванням окремих напрямків кримінально-правової доктрини, що розглядають правореалізацію, процес інтерпретації норми саме як її нормативне буття, вивчають патології та закономірності інтерпретаційних процесів на національному (закон та законодавець), груповому (правозастосовувачі) та індивідуальному рівнях, надають орієнтири виходу із правового хаосу та формування кримінально-правового законодавства сталого типу, для якого ідея сталого розвитку є головною правотворчою ідеєю, ідеєю сучасного регулювання найбільш важливих процесів динаміки взаємодії правової та злочинної поведінки та зловживань правом з боку всіх суб'єктів кримінальних правовідносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Жалинский А.Э. Работа с уголовным правом в структуре профессиональной юридической деятельности [Электронный ресурс] // Право. Журнал Высшей школы экономики. — 2008. — № 1. — С. 111. — Режим доступа: <http://ecsocman.hse.ru/text/35864958.html>
2. Див.: Туляков В.О. Динаміка кримінального права: основні закономірності [Текст] / В.О. Туляков, М.А. Тулякова // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. пр. — Одеса, 2005. — Вип.25. — С. 488-491; Бачинин В.А. Социально-правовая реальность как предмет макросоциологического анализа [Текст] // Журнал социологии и социальной антропологии. — 2002. — № 2. — С. 65.
3. Честнов И.Л. Синергетика права как один из возможных ответов на вызов постмодерна [Текст] // Синергетика и право. Труды теоретического семинара юридического факультета СПбИВЭСЭП. — СПб, 2001 — Вып. 5. — С. 33.
4. Мінімальні стандартні правила поводження з ув'язненими // Збірник нормативних актів з кримінально-виконавчого права України / уклад. В.М. Трубников, Ю.В. Шинкарьов. — Х. : Харків юрид., 2008. — С. 78-90.

Туляков В.А.

Действие уголовного права в контексте доктринальных и социальных изменений.

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы взаимодействия социальных изменений в правосознании и активности общества и уголовного законодательства с особенностями уголовно-правовой доктрины и отдельных ее постулатов. Сделан вывод о необходимости дальнейшего развития теории уголовных проступков и теории криминально-правового обращения.

Ключевые слова: уголовно-правовая политика, уголовный проступок, уголовно-правовое обращение, динамика права.

Tulyakov V.A.

Criminal Law impact through doctrinal and social changes context.

Summary. The problems of social changes in legal consciousness, society's activity and criminal legislation impact on criminal doctrine are analyzed in this article. It is stressed that theory of misdemeanors and treatment development is of great need for Ukrainian model.

Keywords: criminal policy, criminal misdemeanor, treatment, legal dynamics.

